

Programma Ruimte

Inleiding Programma Ruimte

Inleiding

Openbare Orde en Veiligheid

Het concretiseren van de samenwerking met Almelo is ingevuld door het gezamenlijk organiseren van controles. Het Bibob-beleid is vorig jaar opgesteld en vastgesteld. In 2024 zal hier verder invulling aan worden gegeven. Ook is deelgenomen aan het 2-jaarlijkse onderzoek de Veiligheidsmonitor. De resultaten van dit onderzoek worden in 2024 verwacht. De pilot buurtbemiddeling is samen met Mijande wonen opgestart. Avedan gaat de uitvoering verzorgen.

Openbare Ruimte en Verkeer

Het gemeentelijk water- en rioleringsplan 2024-2028 is in 2023 opgesteld en door de raad vastgesteld. In dit plan is klimaatadaptatie ook meegenomen.

In 2023 moesten we aan de slag met een toekomstgerichte visie op Mobiliteit voor Twenterand en het Gronestructuurplan. Vanwege personele wisselingen en krapte is dat niet gelukt. Het werken met de omgevingswet is nieuw en vraagt meer aandacht. Beide plannen hebben vertraging opgelopen. Een aantal gemeentelijke projecten in de openbare ruimte hebben vertraging opgelopen. Dit heeft verschillende oorzaken: vertraging door wachttijden bij netwerkbeheerders, personele wisselingen, langdurige ziekte en onderbezetting en als laatste samenwerking met andere partijen zorgt voor meer afstemming en dit kost meer tijd. De verwachting is dat we hier ook in 2024 en verder mee te maken gaan hebben

Duurzaamheid, milieu en VTH

Uitvoering Klimaat en Energie - In juni 2019 is het nationale Klimaatakkoord ondertekend. In de jaren daarna is op verschillende punten aanvullend landelijk klimaat- en energiebeleid opgesteld. Het klimaat- en energiebeleid wordt steeds veelomvattender. Nederland streeft nu naar 55% CO₂-reductie in 2030 ten opzichte van 1990. Dit brengt nieuwe taken met zich mee voor gemeenten. Vanaf 2022 ontvingen gemeenten van het rijk een bijdrage voor de uitvoering van de taken uit het Klimaatakkoord. Die middelen zijn bedoeld voor de opbouw van een gemeentelijke uitvoeringsorganisatie voor de uitvoering van deze klimaattaken. Gemeenten hebben namelijk een belangrijke regierol gekregen in de uitvoering van de energietransitie. De ontwikkeling voor het uitvoeren van nieuwe en complexe gemeentelijke taken voor de energietransitie (zoals de Regionale Energiestrategie, de wijkaanpak, verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed) en andere taken vragen veel capaciteit en ook nieuwe kennis en innovatie binnen de organisatie. In 2023 is – met het ontvangen budget uit de SPUK uitvoering Klimaattaken - gewerkt aan het opbouwen van een team energie binnen het werkprogramma duurzaamheid. Energiearmoede en de betaalbaarheid van de energierekening voor een deel van onze inwoners vroegen ook onze aandacht. De taken van gemeenten zijn ook breder geworden. Zo wordt het raakvlak met andere opgaven steeds duidelijker en wordt energie steeds meer randvoorwaardelijk bij ruimtelijke ontwikkelingen. Energie en netcongestie hebben effect: bij Economische ontwikkeling (verduurzamen bedrijven(terreinen) en het lokale vestigingsklimaat); bij Wonen en Maatschappelijk vastgoed (Routekaart verduurzamen maatschappelijk vastgoed) en bij Mobiliteit (laadinfrastructuur). In de regio was er daarom meer afstemming en samenwerking nodig met netbeheerders, provincie, bedrijven en kennisinstellingen/onderwijs. Extra aandacht was er in 2023 ook voor gemeentebrede communicatie over de verschillende thema's van duurzaamheid, zoals het besparen van energie en het isoleren van de woning.

Circulaire economie - Twenterand werkt toe naar een circulaire economie in 2050. Als tussendoel streven we ernaar om in 2030 50% minder niet-hernieuwbare grondstoffen te gebruiken. We doen dit door o.a. te blijven zoeken naar mogelijke verbeteringen in de grondstoffencyclus. Dit gebeurt bijvoorbeeld door het zoeken naar betere recycle opties van huishoudelijk afval- en grondstoffenstromen. Landelijke en externe ontwikkelingen zorgen voor nieuwe uitdagingen op dit gebied. Marktprijzen voor (secundaire) grondstoffen fluctueren en hebben negatieve en positieve invloeden. Ook is er in 2023 een regionaal koersdocument voor de Circulaire Economie voor Twentse gemeente ontwikkeld met hoofd- en subdoelen. Deze wordt verder uitgewerkt naar een lokale invulling bij inkoop, aanbesteden en projecten.

Klimaatadaptatie - Het thema klimaatadaptatie wordt behandeld onder de doelenboom Openbare ruimte en verkeer.

Omgevingsbeleid - De thema's (energie, warmte en klimaatadaptatie) moeten een plek krijgen in het omgevingsbeleid van de gemeente. De ruimtelijke afwegingen die met de RES, klimaatadaptatie, bodem en water en andere opgaven samenhangen, vragen om democratische besluitvorming van o.a. gemeenten en provincie. Uiteindelijk besluiten raads- en statenleden over de ruimtelijke

consequenties van de Regionale Energie Strategie Twente via het Omgevingsbeleid en de daarbij horende Omgevingsvisie, Omgevingsprogramma's en Omgevingsplannen. Zie hiervoor de doelenboom Bouwen, wonen, ruimtelijke ontwikkelingen en VTH.

Klimaatadaptatie is ook een belangrijk klimaatthema. In het Gemeentelijk Rioleringsplan is hier al rekening mee gehouden. In gemeentelijke projecten, zoals het plan Mozaïek, en de Centrumvisie Vriezenveen, wordt rekening gehouden met bijvoorbeeld hittestress door meer vergroening. In 2023 werd verder gewerkt aan een gemeente die klimaatadaptief is ingericht. Het streven is om in 2050 klimaatbestendig te zijn.

Een onderwerp wat nog steeds een enorme impact heeft voor bewoners is de problematiek rondom het Kanaal Almelo – de Haandrik. Vanwege schade aan hun panden en de nog onzekere situatie m.b.t. de schadeafhandeling leven veel gedupeerde bewoners langs het kanaal Almelo - de Haandrik in grote zorgen en onzekerheden. De problematiek rondom het kanaal zorgt ook voor financiële risico's in relatie tot de gemeentelijke begroting. Daarnaast vergt de problematiek ook de komende jaren voortdurend capaciteit vanwege het herstellen van beschadigde objecten en het structurele onderhoud aan de boorvoorzieningen langs het kanaal. Tevens bestaat het risico dat er door de gemeente kosten gemaakt moeten worden die nog niet zijn voorzien of nog niet te voorzien zijn. Maar ook om mogelijke kosten van netwerkbeheerders, wanneer de door hen aangevraagde vergunning of instemming wordt geweigerd. Dit omdat de gemeente schade, die mogelijk door hun werkzaamheden zou kunnen optreden, wil voorkomen. Daarnaast leidt de gemeente zelf financiële schade aan de eigen infrastructuur, omdat deze buiten het onverplichte deel van de schaderegeling van de provincie valt. Denk bijvoorbeeld aan de Noorderweg. Ook qua capaciteit heeft dit impact.

Bouwen, wonen en ruimtelijke ontwikkelingen en VTH

De opgaven voor de gemeente Twenterand in het ruimtelijke domein zijn groot. Ook in 2023 hebben we gewerkt aan de voorbereiding voor de invoering van de Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) zodat deze per 01/01/2024 soepel kan verlopen. In 2023 hebben we veel tijd besteed aan de voorbereiding voor de invoering van deze nieuwe wetten. Beide wetten zijn geen 'plug-and-play'. De hoeveelheid werk en de manier van werken veranderen. Het reguliere werk en het maatwerk zal in het begin meer tijd gaan kosten. Uiteindelijk is integraler werken efficiënter en kan op termijn voordelen opleveren. Het werk en de rollen van de medewerkers zullen de komende jaren veranderen. Er zal meer werk in het voortraject van een aanvraag zitten, door onder meer het bespreken van het ingediende 'concept verzoek, voorheen het 'vooroverleg' genoemd, en er zal meer werk achteraf zijn, in de vorm van toezicht en handhaving.

De verwachting is dat de wet WKB impact gaat hebben op de benodigde capaciteit door het wegvallen van de bouwtechnische toets. Wat de impact zal gaan worden is moeilijk te voorspellen. De verplichte inschakeling van een kwaliteitsborger door de aanvrager/bouwer voor veel bouwactiviteiten zal naar verwachting voor problemen zorgen. In de loop van 2023 werd wel duidelijk dat er te weinig kwaliteitsborgers zijn. In 2024 moet meer duidelijk worden wat de impact van de invoering van deze wet is.

De Omgevingsvisie 1.0 is eind 2021 door de gemeenteraad vastgesteld. In 2023 hebben we uiteindelijk geen actualisatie van de Omgevingsvisie gerealiseerd. De capaciteit hiervoor is ontoereikend geweest. Dit geldt even zozeer voor de gebiedsprogramma's. In 2023 is wel volop gewerkt aan het bouwen van het Omgevingsplan. Het onderdeel wonen is opgepakt en uitgewerkt. Met de Woonvisie als basis zetten we in op het ontwikkelen van inbreidingslocaties en zoeken we naar uitbreidingslocaties voor wonen en werken. We willen daarbij ook een regionale rol vervullen. Twenterand staat voor een woningbouwopgave. Om de doelgroepen op de woningmarkt goed te helpen is het nodig de juiste kwaliteit woningen te bouwen en doorstroming op de woningmarkt te bevorderen. In 2023 zijn we gestart met het maken van een Programmaplan Woningbouw. Hierin moeten de verschillende thema's samen komen. De sleutelgebieden/projecten, dit zijn aangewezen gebieden waar een woningbouwimpuls kan worden gerealiseerd worden in het programmaplan mee genomen.

Projecten 2023

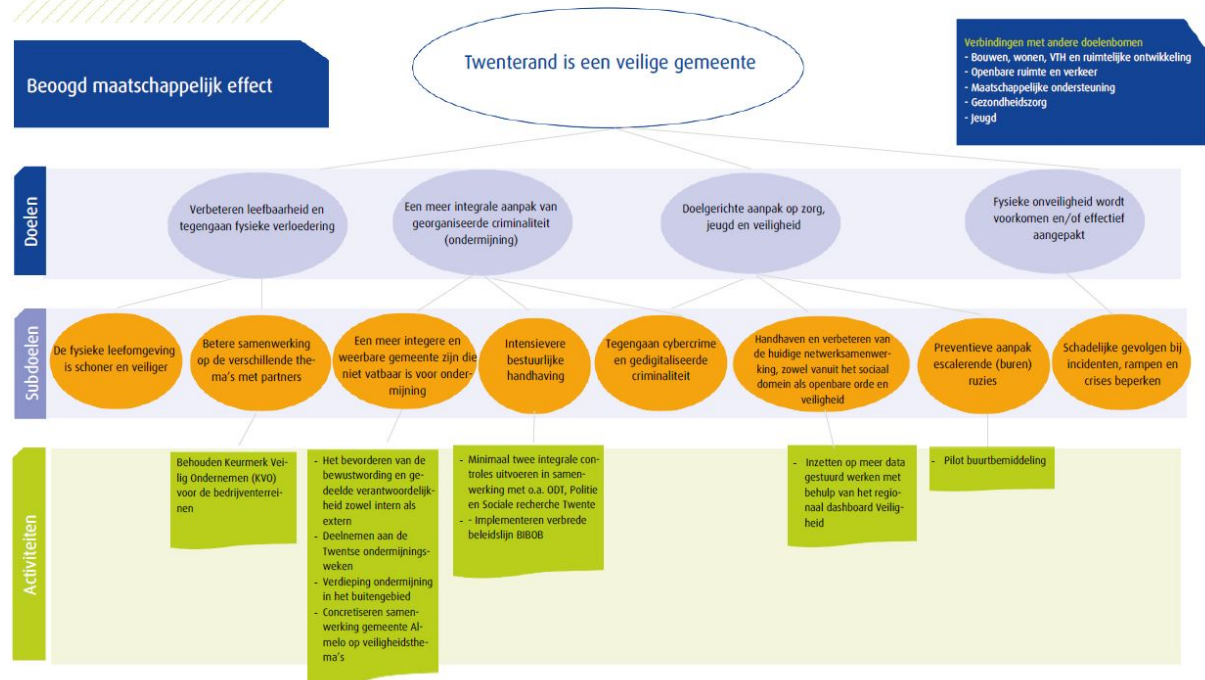
In 2023 zijn projecten gestart onder andere de revitalisering van de Oale Bouw in Westerhaar, woningbouw in Vroomshoop Oost en het realiseren van woningen bij Mozaïek in Vriezenveen. Ook zijn er in 2023 projecten afgerond onder andere de verduurzaming van het gemeentehuis. Ook is in 2023 zwembad De Stamper in Vriezenveen opgeleverd en feestelijk geopend. Meer informatie staat in de doelenboom Bouwen, Wonen, Ruimtelijke ontwikkelingen en VTH.

Doelenboom Openbare orde en veiligheid

Doelenboom

Openbare orde en veiligheid | 2023

Beoogd maatschappelijk effect

Twenterand is een veilige gemeente

Doel: Verbeteren leefbaarheid en tegengaan fysiek verloedering

Doel: Een meer integrale aanpak van georganiseerde criminaliteit (ondermijning)

Doel: Doelgerichte aanpak op zorg, jeugd en veiligheid

Doel: Fysieke onveiligheid wordt voorkomen en/of effectief aangepakt

Wat hebben we bereikt

Subdoel: De fysieke leefomgeving is schoner en veiliger

Wat hebben we daarvoor gedaan

- Uitvoeringsprogramma VTH

Omschrijving

Het Uitvoeringsprogramma VTH is vastgesteld door de raad en in 2023 zijn er middelen beschikbaar gesteld voor een vierde boa. Het jaarverslag 2023 is inmiddels beschikbaar gesteld aan de raad.

Wat hebben we bereikt

Subdoel: Een meer integrale en weerbare gemeente zijn die niet vatbaar is voor ondermijning

Wat hebben we daarvoor gedaan

- Het bevorderen van de bewustwording en gedeelde verantwoordelijkheid zowel intern als extern

Omschrijving

Ondermijning of georganiseerde misdaad behelst veel vormen van criminaliteit. Kortgezegd komt het er op neer dat de boven- en onderwereld zich mengen doordat criminelen gebruik maken van legale diensten. Zo vragen ze subsidies of vergunningen aan, starten bedrijven en kopen of huren panden. Voorbeelden van ondermijning zijn drugshandel, witwassen, mensenhandel en zorgfraude. De veiligheid en leefbaarheid in een gemeente verslechteren en het vertrouwen in de overheid en de rechtstaat worden langzaam maar zeker aangetast als gevolg van ondermijning. Ondermijning komt overal voor, ook in Twenterand.

We werken aan de bewustwording van onze eigen organisatie en de ondernemers en inwoners van de gemeente Twenterand en scherpen we lokale regelgeving aan, zoals beleidsregels of de APV, waar dit een positief effect kan hebben op het tegengaan van ondermijning.

De gemeente Twenterand is aangesloten bij Meld Misdaad Anoniem. In 2023 zijn er 13 meldingen via Meld Misdaad Anoniem binnengekomen, waarbij de meeste betrekking hadden op drugshandel.

- **Deelnemen aan de Twentse ondermijningsweken**

Omschrijving

Het tegengaan van ondermijning is iets dat we niet alleen kunnen. We werken daarom nauw samen met ketenpartners zoals het RIEC Oost-Nederland en de politie en blijven onderzoeken op welke gebieden we samen een front kunnen vormen. In Twente worden er jaarlijkse enkele thema weken georganiseerd waarin een ondermijningsthema centraal staat. Hier namen we als gemeente Twenterand ook in 2023 aan deel met bijv. een integrale controle in die week.

- **Verdieping ondermijning in het buitengebied**

Omschrijving

Twenterand is voor criminelen een interessant gebied mede door het grote buitengebied rondom de dorpen. Op dit buitengebied willen we structurele aandacht vestigen. In 2023 heeft er een onderzoek plaatsgevonden op ondermijning in het buitengebied. Dit moet nog omgezet worden in een actieplan. Hier wordt in 2024 aan gewerkt.

- **Concretiseren samenwerking gemeente Almelo op veiligheidsthema's**

Omschrijving

Het grondgebied van de gemeente Twenterand en Almelo vormt het werkgebied van het politiebasiesteam Noord-Twente. Hierdoor is er veel afstemming en samenwerking met de gemeente Almelo op het terrein van openbare orde, veiligheid en de aanpak van ondermijning. In 2023 hebben we twee integrale controles georganiseerd samen met de gemeente Almelo.

Wat hebben we bereikt

Subdoel: Intensievere bestuurlijke handhaving

In 2023 hebben we ons beleid voor Bibob vernieuwd. Met dit instrument zijn we beter in staat om de criminele inmenging in legale activiteiten met ons uit te sluiten. Dit kunnen we doen omdat met het nieuwe beleid op meerdere beleidsterreinen het screenen van personen, ondernemingen en organisaties mogelijk is. Met het nieuwe beleid kunnen we potentiële inmenging vanuit elk domein screenen. In 2024 wordt de uitvoering in onze organisatie verder uitgerold.

Wat hebben we daarvoor gedaan

- **Minimaal twee integrale controles uitvoering in samenwerking met o.a. ODT, Politie en Sociale Recherche Twente**

Omschrijving

Vanuit de gemeente organiseren en coördineren we jaarlijks minimaal 2 integrale controles. Dit zijn controles in de gemeente Twenterand waarbij externe ketenpartners zoals ODT, politie, NVWA, Douane en de Sociale Recherche Twente (SRT) aansluiten. In 2023 hebben er 3 integrale controledagen plaatsgevonden (thema's: horeca / bedrijfsverzamelgebouwen / autogaragebedrijven).

- **Implementeren verbrede beleidslijn BIBOB**

Omschrijving

In november 2023 is het Bibob-beleid vastgesteld door de raad en in de begroting 2024 is capaciteit beschikbaar gesteld voor de implementatie hiervan.

Wat hebben we bereikt

Subdoel: Handhaven en verbeteren van de huidige netwerksamenwerking, zowel vanuit het sociaal domein als openbare orde en veiligheid

Wat hebben we daarvoor gedaan

- Inzetten op meer data gestuurd werken met behulp van het regionaal dashboard Veiligheid

Omschrijving

Er is steeds meer informatie beschikbaar zoals data vanuit het regionale dashboard veiligheid en specifieke informatie van veiligheidspartners. We gebruiken deze informatie sporadisch, maar willen hier meer op inzetten. Door de cijfers structureel te analyseren kunnen we hier meer en slimmer gebruik van maken en verbeteren we onze informatiepositie. Als gemeente Twenterand hebben we in het najaar van 2023 deelgenomen aan de Veiligheidsmonitor. De veiligheidsmonitor is een landelijk 2-jaarlijks onderzoek dat wordt uitgevoerd door I&O Research en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). In deelnemende gemeenten wordt een vragenlijst verspreid onder een geselecteerd aantal adressen. Hierin staan vragen als: Hoe veilig of onveilig voelt u zich? Wat vindt u van uw buurt? Hoe denkt u over de politie? Ook zijn vragen over thema's zoals mensenhandel en ondermijning opgenomen in de vragenlijst. In Twenterand hebben 2400 adressen de vragenlijst ontvangen. De respons op de vragenlijst was circa 30%. De eerste resultaten worden in maart 2024 verwacht. De uitkomsten gebruiken we onder andere voor het nieuwe Integraal Veiligheidsbeleid in 2025.

Wat hebben we bereikt

Subdoel: Preventieve aanpak escalerende (buren)ruzies

Wat hebben we daarvoor gedaan

- Pilot buurtbemiddeling

Omschrijving

In 2023 heeft de gemeenteraad ingestemd met de Pilot Buurtbemiddeling voor 2 jaar. Dit project is een samenwerking met woningcorporatie Mijande Wonen en wordt uitgevoerd door Avedan. Begin 2024 is de pilot gestart.

Metingen

Beleidsdoelen	2023	2022	2021	2020	2019	2018	Bron
Aanpak woninginbraken							
Woninginbraken	16	27	20	30	40	45	Politie
Geregistreerde diefstal van (brom/snor)fietsen in Twenterand	55	53	42	34	52	46	Politie
Bestuurlijke aanpak van (georganiseerde) criminaliteit							
Nieuwe BIBOB-onderzoeken	0	1	0	0	0	3	
Nieuwe indicatoren Uitvoeringsprogramma VTH							
Aantal te laat verleende vergunningen voor B of C evenementen	0	0	0	0	0		eigen gegevens
Aantal verleende vergunningen voor evenementen							
Aantal controles A/B-evenementen	17	23	11	2	36		eigen gegevens
Aantal controles C-evenementen	3	1	1	1	2		eigen gegevens
Aantal controles Drank- en Horecawet (leeftijdscntrole)	0	19	4	12	16		eigen gegevens
Aantal geïnde bestuurlijke boetes	nmb	0	0	0	1		eigen gegevens
Aantal behandelde klachten	154	231	270	240	113		eigen gegevens

* zo min mogelijk

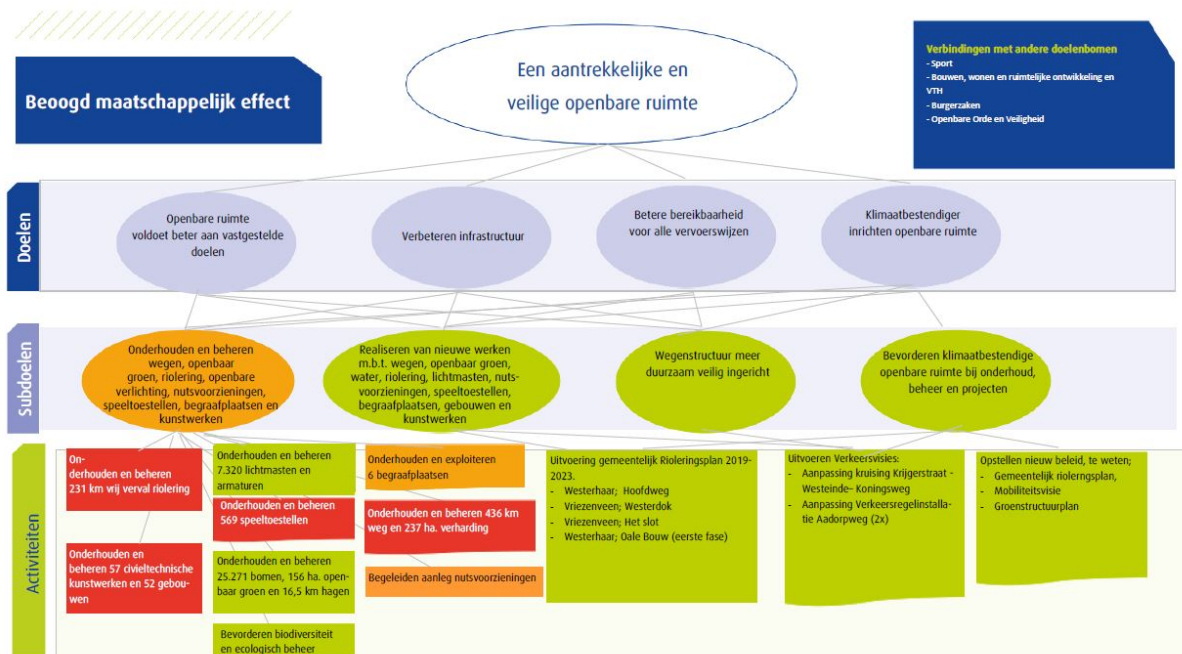
** Bibob onderzoeken zijn situationeel en daarom niet te plannen

Doelenboom Openbare ruimte en verkeer

Doelenboom

Openbare Ruimte en Verkeer | 2023

Beoogd maatschappelijk effect

Een aantrekkelijke en veilige openbare ruimte

Doel: Openbare ruimte voldoet aan de vastgestelde kwaliteitsnormen

Per taakveld (openbaar groen, riolering enz.) is vastgelegd aan welke kwaliteitseisen het onderhoud en beheer moeten voldoen. De manier waarop dat is vastgelegd is een beleids-/beheerplan. Daarmee wordt duidelijkheid gegeven aan de gemeenteraad en aan inwoners.

Doel: Verbeteren infrastructuur

Per jaar wordt gekeken welke nieuwe infrastructurele werken worden gerealiseerd. Op basis van het beschikbare budget worden de hoogst geprioriteerde werken uitgevoerd.

Doel: Betere bereikbaarheid voor alle vervoerswijzen

Hiermee wordt bedoeld dat voor auto, fiets, trein en bus wordt geprobeerd het voorzieningenniveau minimaal op hetzelfde niveau te houden. Vooral voor bus en trein wordt geprobeerd dat middels overleg (ook in regionaal verband) te realiseren en mogelijk te verbeteren.

Doel: Klimaatbestendiger inrichten openbare ruimte

Bij werkzaamheden in de openbare ruimte zal rekening worden gehouden met klimaatadaptatie. Het gaat er om dat bij de uitvoering van onderhoud en beheer en ook bij projecten de openbare ruimte klimaatbestendiger wordt ingericht.

Wat hebben we bereikt

Subdoel: Bevorderen klimaatbestendige openbare ruimte bij onderhoud, beheer en projecten

Wat hebben we daarvoor gedaan

- Opstellen nieuw beleid
- Omschrijving**

Opstellen nieuw gemeentelijk rioleringsplan

In 2023 is een nieuw Gemeentelijk Water- en Rioleringsplan opgesteld met een looptijd van 2024-2028. In het plan zijn het gemeentelijk beleid over water en riolering, het onderhoud en beheer van de riolering en de verbeteringswerkzaamheden en -projecten inclusief de financiële onderbouwing van de rioolheffing vastgelegd. Ook is het onderwerp klimaatadaptatie opgenomen in het plan. De gemeenteraad heeft het plan in december 2023 vastgesteld.

Opstellen nieuw Mobiliteitsvisie

Het huidige Gemeentelijk Mobiliteitsplan heeft een looptijd tot 2025. Een aantal thema's op dit gebied is volop in ontwikkeling en vraagt om herziening van dit Mobiliteitsplan. Denk daarbij aan onderwerpen zoals duurzame mobiliteit (b.v. plaatsing van laadpalen en realiseren van snelle fietsverbindingen) en ook de risico gestuurde verkeersveiligheidsaanpak. Vanwege personele wisselingen, ziekte en onderbezetting is het opstellen van deze visie vertraagd.

Opstellen Groenstructuurplan

De Omgevingsvisie 2.0 vraagt om gemeentelijk beleid op dit onderwerp. Het groenstructuurplan dient als onderlegger voor de nieuwe Omgevingsvisie 2.0. In het groenstructuurplan wordt aangegeven welke groenstructuren we als gemeente van belang vinden en hoe we daar mee om denken te gaan. Dit onderwerp is in 2023 nader uitgewerkt. Omdat het werken met de Omgevingswet nieuw is en dit extra aandacht vraagt, heeft dit onderwerp enige vertraging opgelopen. In het eerste kwartaal van 2024 wordt dit afgerond.

- **Uitvoering gemeentelijk rioleringsplan 2019-2023 - Riolering klimaatverandering (onderdeel agenda duurzaamheid)**

Omschrijving

Zoals al gemeld in de BERAP 2023 hebben enkele gemeentelijke projecten in de openbare ruimte vertraging opgelopen. Dat komt door verschillende oorzaken:

- de wachttijd bij de netwerkbeheerders (zoals Enexis) is opgelopen van 3 maanden naar minimaal een 1/2 jaar-3/4 jaar voor aanpassingen aan het net; dat geeft bijvoorbeeld vertraging bij een project in het Westerdok in Vriezenveen.

- bouw en verduurzaming door Mijande Wonen; we stemmen de projecten op elkaar af, zodat eerst Mijande aan de slag gaat en wij daarna in de openbare ruimte aanpassingen doorvoeren.

- op verzoek van ondernemers zijn de werkzaamheden aan Hoofdweg tussen de Wollegrasstraat en de rotonde in Westerhaar uitgesteld (uitvoering 2024).

- Project Schout Doddestraat en omgeving wordt gefaseerd uitgevoerd / deels uitgesteld in verband met het project Zwembad. Daardoor is de uitvoering vertraagd.

- diverse personele wisselingen, langdurige ziekte en onderbezetting leiden tot vertragingen.

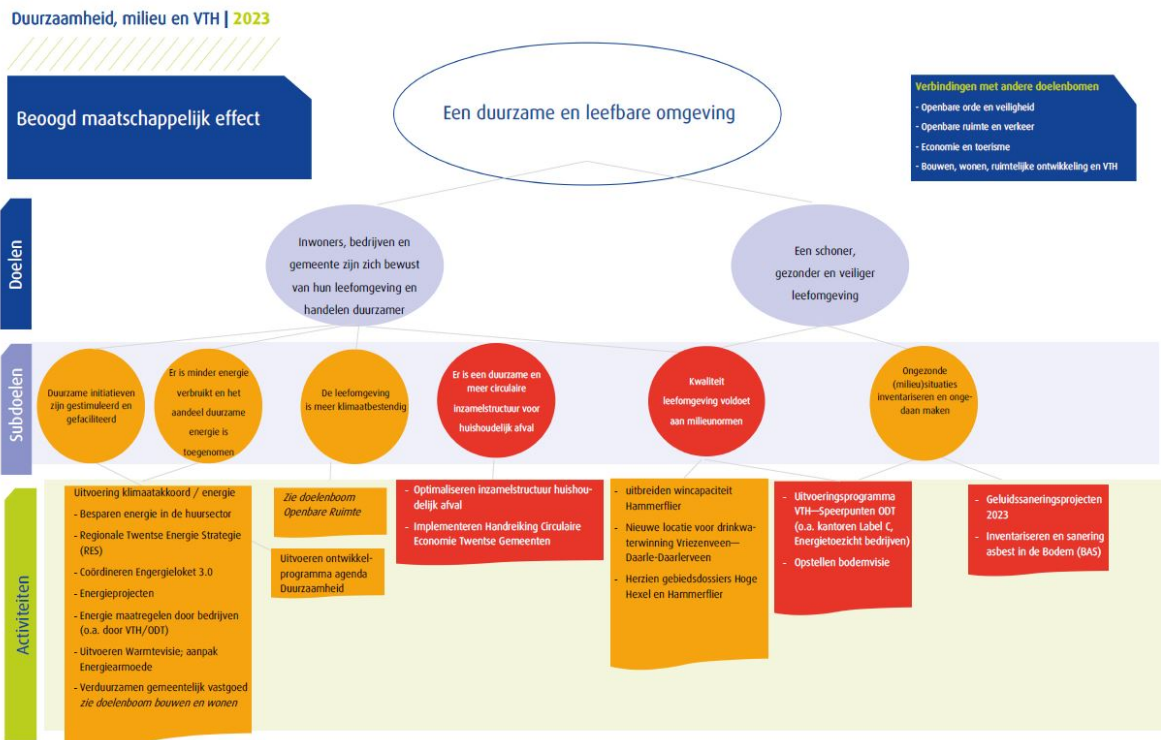
Dit alles heeft gevolgen voor de (tijdige) uitvoering van de gemeentelijke projecten m.b.t. riolering en wegen.

Metingen

Beleidsdoelen	2023	2022	2021	2020	2019	2018	Bron
Metingen verkeer							
verkeersongevallen waarbij doden zijn gevallen	1	1	1	3	1	2	BLIQ verkeersveiligheid rapportage
verkeersongevallen met gewonden	31	41	30	35	30	25	BLIQ verkeersveiligheid rapportage
verkeersongevallen	134	146	135	131	133	186	BLIQ verkeersveiligheid rapportage

Doelenboom Duurzaamheid, milieu en VTH

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect

Een duurzame en leefbare omgeving

Doel: Inwoners, bedrijven en gemeente zijn zich bewust van hun leefomgeving en handelen duurzamer

Onder duurzaamheid verstaan we het verbeteren van de balans tussen sociale, ecologische en economische ontwikkeling, waar bij ook effecten voor toekomstige generaties en effecten elders ter wereld worden meegenomen. In de Omgevingsvisie Twenterand 1.0, die in december 2021 is vastgesteld door de raad, zijn de lange-termijn doelen voor een duurzamer Twenterand opgenomen: we werken aan een meer circulair, klimaatbestendig en energieneutraal Twenterand in 2050.

Doel: Er is een schoner, gezonder en veiliger leefomgeving voor mensen

Het gaat hier om het bewaken en verbeteren van de leefomgevingskwaliteit voor bewoners.

Wat hebben we bereikt

Subdoel: Duurzame initiatieven zijn gestimuleerd en gefaciliteerd

Wat hebben we daarvoor gedaan

- Uitvoeren Ontwikkelprogramma Agenda Duurzaamheid 2018—2022

Omschrijving

In de periode 2018-2022 vormde de Agenda duurzaam Twenterand de basis voor de gemeentelijke inzet op de onderwerpen energietransitie, circulaire economie en klimaatadaptatie. In 2023 is de Agenda duurzaam Twenterand 2018-2022 geëvalueerd en is de raad hierover geïnformeerd. De ambities en doelen uit de Agenda staan opgenomen in de gemeentelijke Omgevingsvisie 1.0. Hiermee is de Agenda duurzaam Twenterand overgegaan naar een werkprogramma duurzaamheid, gebaseerd op de uitvoering van de taken uit het Klimaatakkoord.

Wat hebben we bereikt

Subdoel: Er is minder energie verbruikt en het aandeel duurzame energie is toegenomen

Wat hebben we daarvoor gedaan

- **Uitvoering Klimaatakkoord/energie**

Omschrijving

Vanaf 2023 tot en met 2030 krijgen gemeenten meer uitvoeringsmiddelen voor klimaat- en energiebeleid. De rijksbijdrage (Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE)) voor Twenterand is in totaal € 1.702.816 voor 2023, 2024 en 2025, uitgekeerd in drie tranches, te beginnen vanaf mei 2023. Voor 2023 ontving de gemeente van het rijk € 562.503,-. Er is geen effect op de gemeentelijke begroting en de verantwoording loopt via SiSa. Deze middelen zijn bedoeld voor de uitvoeringskosten (personeel en extern advies). Het gaat om o.a. taken voor het verduurzamen van de Gebouwde omgeving (verduurzamen huur-koop-utiliteitsbouw), Opwek hernieuwbare energie en RES, Duurzame mobiliteit (laadinfra) etc. De VNG heeft hierover afspraken gemaakt met het Rijk om bij gemeenten een stevige uitvoeringsorganisatie te kunnen inrichten. De in 2023 ontvangen klimaatgelden zijn ingezet voor de opbouw van een team Duurzaamheid/energie met vaste fte's, inhuur communicatie en projectleider ATT/Smart Energy Hub. Het vraagt ook extra inzet op (financieel) overzicht van alle ontvangen budgetten en organisatie in een werkprogramma duurzaamheid (beleidsvorming, uitvoering, financiering en control).

- **Besparen energie in de huursector**

Omschrijving

Samenwerken met Mijande Wonen: Via de prestatieafspraken die de gemeente met Mijande maakt (o.a. afspraken over woningkwaliteit en duurzaamheid /warmtetransitie huurwoningen) streven we naar energie besparen en duurzame energie in de huursector. In 2023 is een nieuwe Uitvoeringsagenda prestatieafspraken Mijande Wonen 2023 - 2024 vastgesteld. De focus in deze Uitvoeringsagenda ligt op het verduurzamen van bestaande woningen met slechte energieprestaties door het uitvoeren van grote maatregelen zoals het isoleren van de woningen. Maar ook met kleine maatregelen zoals het aanbrengen van tochtstrips en radiatorfolie door de energievakman van Mijande Wonen.

- **Deelnemen Regionale Energie Strategie (RES) Twente**

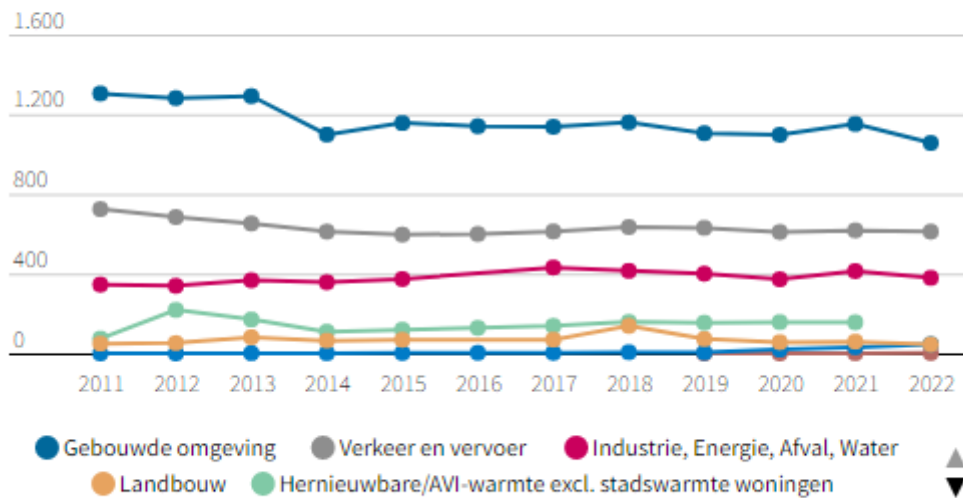
Omschrijving

Twenterand neemt deel in de Regionale Energie Strategie Twente (RES Twente) en sluit aan bij de doelen van het Klimaatakkoord (in 2030: 49% CO₂-emissiereductie ten opzichte van 1990 en in 2050: minimaal 80-95% CO₂-emissiereductie).

Stand van zaken 2023 Twenterand - In 2021 werd in Twenterand circa 40 GWh aan hernieuwbare elektriciteit opgewekt, door zon op dak en zon op veld (bron: Klimaatmonitor). Het % hernieuwbare energie in 2021 was 14,4%; inclusief toedeling vanuit Twente was dat 20,2%. De onderstaande figuren tonen de langjarige trend in het energiegebruik (licht dalend energiegebruik, vooral in de gebouwde omgeving) en het percentage hernieuwbare energie in Twenterand (een stijgend aandeel hernieuwbare elektriciteit) (bron: Klimaatmonitor <https://klimaatmonitor.databank.nl/dashboard/dashboard/>).

Energieverbruik sectoren

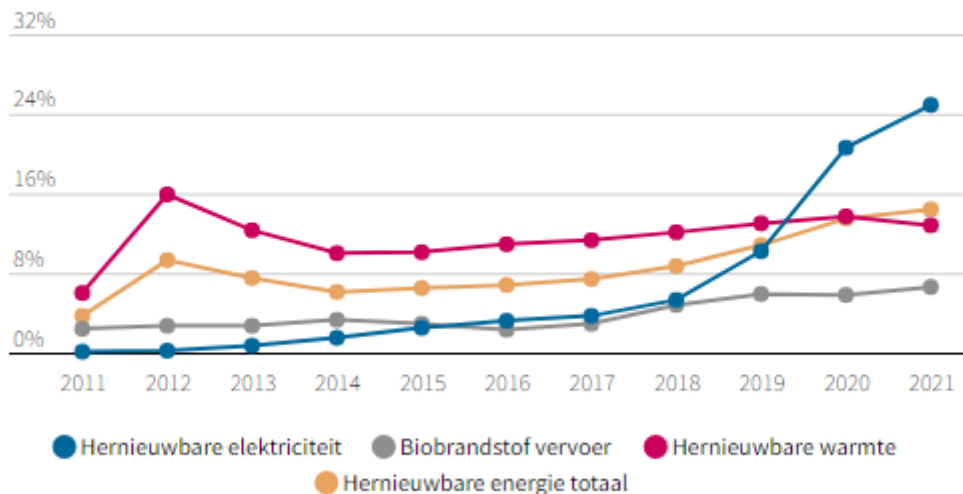
Twenterand, TJ

Bron: meerdere bronnen | 2011 - 2022

Percentage bekende hernieuwbare energie

Twenterand

Bron: Berekening RVO | 2011 - 2021

De gemeenteraad heeft in juli 2021 de Regionale Energiestrategie Twente 1.0 vastgesteld, met daarin een bijdrage van 82 GWh vanuit Twenterand in een “energiemix”. De voorkeursvolgorde voor de opwek van duurzame energie tot 2030 is door de raad gegeven: maximaal zon op dak, zon op (te ontwikkelen) zandwinplassen, windenergie (onder randvoorwaarden). In het Beleidskader duurzame energie Twenterand werd dat vertaald en in beleid vastgesteld door de raad op 25 april 2023. Dit beleid biedt o.a. ruimte voor erfmolens met een tiphoogte tot 35 meter en zonnevelden tot 1 ha. Aandachtspunten voor de invulling van windenergie (grootschalig) in het ATT gebied zijn ook opgenomen in het Beleidskader duurzame energie en in de aandachtspunten die de raad heeft meegegeven in moties en amendement. Het beleidskader is een bouwsteen voor onze Omgevingsvisie / Omgevingsplan via het spoor Omgeving (doelenboom BoWoRo)

De samenwerking ATT wind tussen 3 gemeenten en provincie is in 2023 doorgezet, na akkoord van de raad eind 2022. In 2023 is een advies opgesteld over de mogelijke ontwikkelvarianten (vormen van samenwerking en eigenaarschap) voor wind in het ATT-gebied. Vertegenwoordigers van direct omwonenden, grondeigenaren, energiecoöperaties, ondernemers en andere betrokkenen zijn gevraagd om mee te denken over de ontwikkelvarianten. Ook zijn enkele windexcursies georganiseerd (op 24 en 25 maart 2023 voor raadsleden). Het advies werd in november 2023 aan de raad voorgelegd. De voorkeur voor een lokale samenwerking tussen lokale partijen (publiek en collectief privaat) is door de raad vastgesteld. Het alternatief voor deze variant was het uitschrijven van een Maatschappelijke Tender. Op basis van het vastgestelde voorkeursalternatief voor een lokale PPS samenwerking is opdracht gegeven aan een onafhankelijk verkenner om mogelijke lokale samenwerkingspartners in kaart te brengen. Verder is door de 3 ATT gemeenten en de provincie een gezamenlijk ontwikkelkader vastgesteld, waarin ambitie, technische uitgangspunten en uitgangspunten voor lokaal eigendom zijn opgenomen. Met het besluit over het vervolg van de ontwikkeling van wind in het ATT gebied heeft de raad in november 2023 ingestemd met een ambitie bandbreedte van 120-180 GWh voor het totale ATT gebied en een bijdrage daarin op Twenterands grondgebied van 3-5 windturbines. De raad heeft vragen en punten meegegeven voor de volgende stappen in het (langjarige) proces.

De lokale uitvoering van de RES kampt met vertraging (landelijk én in Twente), en daarmee stagneert de ontwikkeling van wind- en zonneprojecten. In zomer 2023 is de voortgangsrapportage RES Twente opgeleverd (Brief (energiestrategietwente.nl) waarin de stand van zaken in het bereiken van de doelen in Twente aan werd gegeven. Ambtelijke werd de samenwerking tussen RES Twente en het programma Nieuwe Energie Overijssel gevonden in maandelijkse werkplaatsen Twente. Hier werd in verschillende werkgroepen en op verschillende thema's samengewerkt en informatie uitgewisseld. Het concept RES Twente 2.0 werd in mei 2023 aan de raden aangeboden. Aanvankelijk was het de bedoeling dat de ontwerp RES 2.0 in juli 2023 zou worden opgeleverd. Maar 2023 was een jaar waar aan ene kant het proces RES 2.0 vertraagde, en aan de andere kant er veel discussie en ontwikkelingen waren in de regio en de provincie doordat de provincie (ruimtelijke en programmatische) regie pakte op het beleid voor zonnevelden en windenergie. In 2023 zijn ook de adviezen van het inwonersforum Twente en de Meedenktank van maatschappelijke partners voor de RES opgesteld en aan de RES aangeboden.

- **Coördineren Energieloket met de Energiecoaches**

- **Omschrijving**

- Het lokale Energieloket heeft een belangrijke rol in de uitvoering van de Warmtevisie. Via informatie en communicatie door het Energieloket op de website van de gemeente Twenterand en met de inzet van persoonlijk advies van de vrijwillige energiecoaches in Twenterand, stimuleren en ondersteunen we inwoners. Inwoners hebben 109 keer gebruik gemaakt van de mogelijkheid om in gesprek te gaan met een energiecoach in 2023. Sinds de communicatiecampagne die is opgestart in november 2023 is er een toename zichtbaar in het aantal aangevraagde adviesgesprekken met energiecoaches. Er is in 2023 een extra energiecoach opgeleid en is er in elke kern energiecoach actief. De organisatie rondom de energiecoaches is in samenwerking met zeven west Twentse gemeenten opgezet, waarbij de coördinatie bij gemeente Wierden ligt.

- **Energieprojecten**

- **Omschrijving**

- Netcapaciteit: Voor verbetering van de netcapaciteit werkt Enexis samen met de gemeente aan uitbreiding van de capaciteit rondom het elektriciteitsstation in Vroomshoop. Netcongestie blijft nog steeds een probleem, ook door het bovenliggend hoogspanningsnet van TenneT. De druk op het elektriciteitsnet neemt steeds verder toe. Projecten voor duurzame energie, bedrijvigheid en mobiliteit lopen aan tegen de capaciteit van de energie-infrastructuur. In 2023 bracht de provincie voor het eerst haar pMIEK uit. De provincie heeft een regierol voor het regionale netwerk en werkte aan het prioriteren van netuitbreidingen (in de pMIEK) en een provinciale Energievisie. De raad werd hierover geïnformeerd met een raadsbrief en met een raadsinfo op 8 juni 2023. De netcongestie voor teruglevering van opgewekte hernieuwbare energie speelde in Twenterand al enkele jaren. In 2023 kondigde Enexis ook voor de afnamekant voor nieuwe en uitbreiding van bestaande aansluitingen voor grootverbruikers (die een zware netaansluiting van meer dan 3x80A nodig hebben) de situatie van netcongestie af. Voor zulke aansluitingen is geen capaciteit meer beschikbaar (<https://capaciteitskaart.netbeheernederland.nl/>). Inmiddels groeit de wachtlijst bij Enexis voor bedrijven die willen aansluiten op het net (januari 2024: station Vroomshoop -

wachtlĳst aantal aanvragen afname 7; wachtlĳst aantal aanvragen voor teruglevering 85). De netbeheerders (Tennet, Enexis en Coteq) presenteerden afgelopen najaar hun tweejaarlijkse investeringsplannen, o.a. voor het HS/MS station Vroomshoop. De verwachting is dat problemen op het laagspanningsnet in de nabije toekomst ook inwoners in wijken kan raken. Om dat voor te zijn startte Enexis samen met gemeenten de voorbereiding van een buurtaanpak om het netwerk in de wijk toekomstbestendig te maken.

Energiehub: De eerste verkenning voor een energiehub rond Oosterweilanden met lokale partijen is medio 2023 afgerond. De positieve uitkomst heeft ertoe geleid dat een drietal partijen, samen met de gemeente een aanvraag voor verder onderzoek naar de haalbaarheid hebben ingediend bij de gelden van de Regiodeal. Voor het perceel grond met nu nog agrarische bestemming zuidoostelijk van het bedrijventerrein Oosterweilanden heeft Hydronex, namens de grondeigenaren, een principeverzoek ingediend voor de ontwikkeling van een Energie Hub.

Energiebesparen bedrijven: Zie Uitvoeringsprogramma VTH - speerpunten ODT
Zon op Dak : Voor 2030 wil Twenterand maximaal inzetten op het benutten van de mogelijkheden van Zon op Dak. In 2023 is samen met de provincie een plan van aanpak voor Zon op Dak opgesteld. Omdat er in de gemeente nog veel dakoppervlak is dat in theorie geschikt is voor zonne-energie, hebben wij bedrijven actief benaderd. Samen met het provinciale Versnellingsteam Zon op Dak is vanaf oktober 2023 een campagne zon op dak voor bedrijven gestart. Circa 60 bedrijven zijn benaderd met een aanbod voor een op het bedrijf toegesneden advies. Kleinere bedrijven en agrarische bedrijven konden zich bij interesse zelf aanmelden voor advies bij het Versnellingsteam. De actie loopt door tot in voorjaar 2024.

Biogas -groengas: In 2023 heeft de gemeente, samen met Cogas en OD Twente, de vorming van een biogas-groengashub in Weitemanslanden ondersteund door stroomlijning van de vergunningaanvraag voor (o.a.) de groep deelnemende Twenterandse boeren. Via de provincie is ook afstemming gezocht tussen energie/duurzaamheid en het PPLG. De samenwerkende boeren hebben in het najaar SDE-aanvragen ingediend bij RVO. Toen bleek dat de voorwaarden voor de SDE++-subsidie vlak voor de openstelling waren gewijzigd (met lagere basistarieven), hebben provincie en gemeenten samen een reactie bij het ministerie EZK ingediend en gepleit voor een aparte SDE++ categorie voor kleine agrarische bedrijven met monomestvergisters. De provincie voerde hierover de gesprekken met het ministerie.

- **Uitvoeren Warmtevisie en opstellen Warmteprogramma**

- **Omschrijving**

In 2050 moeten alle woningen en gebouwen in de gemeente van het aardgas af zijn. Als eerste bescheiden stap tot 2030 zetten we in op isoleren en energie besparen, met aandacht voor ventileren. Op isoleren en het besparen van energie heeft in 2023 de nadruk gelegen. Op dit moment zijn voor onze gemeente als alternatief voor aardgas vooral individuele oplossingen zoals (hybride) warmtepompen als oplossing in beeld. Het uitgangspunt is 'haalbaar en betaalbaar' en daar willen we ook ons duurzaamheidsfonds voor inzetten, naast landelijke regelingen. Het uitgangspunt voor de uitvoering is dat we samen met inwoners aan de slag gaan en actief op zoek gaan naar kansrijke gebieden en initiatieven in de gemeente. In de uitvoering hebben we aandacht voor energie-armoede. In 2022 heeft de gemeente van het rijk € 810.267 ontvangen en in 2023 € 281.026 voor de aanpak energiearmoede. De uitvoering is verlengt en loopt tot eind 2025. De energieprijzen zijn in 2023 gestabiliseerd maar zijn nog steeds hoger dan voor de oorlog in Oekraïne. In 2023 is uitgezocht of het mogelijk is om een klusbus op te zetten die inwoners helpt met het uitvoeren van kleine maatregelen, zoals tochstrips en radiatorfolie. Hiervoor heeft Mijande Wonen de energievakman die in 2023 280 inwoners heeft bezocht in Twenterand. Hierin is de samenwerking gezocht die verder wordt uitgewerkt in 2024. Met deze middelen is de communicatiecampagne Win-Win opgezet om inwoners bewuster te maken van hun energie gebruik en aan te merken hoe ze hierin kunnen besparen. Ook worden de energiecoaches ingezet voor energiearmoede en komen ze bij mensen met een koopwoning langs om gericht advies te geven.

Voor het verder uitvoeren van de warmtevisie is de focus in 2023 gemeente breed opgezet. De Duurzaamheidssubsidie is gespecificeerd voor het isoleren van koopwoningen en in maart 2023 gestart met een budget van € 1.000.000, welke beschikbaar is gesteld door de gemeenteraad en door het dividend van het Zonnepark Oosterweilanden. Dit budget is in 2023 aangevuld door € 1.207.916 en er volgt nog een laatste deel in 2024 van € 235.060 door het aanvragen van extra budget van het Rijk voor een Lokale isolatie aanpak. Er is gekozen om dit budget aan de Duurzaamheidssubsidie toe

te voegen, om hiermee meer inwoners van Twenterand financieel te ondersteunen met het nemen van isolerende maatregelen. In 2023 hebben 476 inwoners subsidie aangevraagd voor in totaal 710 isolatiemaatregelen. Het verstrekte subsidiebedrag is € 737.382 in 2023.

Om geen achterstand op te lopen bij het isoleren van woningen moeten gemeente een Soorten Management Plan (SMP) opstellen, waarbij gebouwgebonden diersoorten zoals vleermuizen en huismussen worden onderzocht binnen de bebouwde kom van de gemeente. Hiervoor is een samenwerking met Mijande Wonen gezocht, aangezien bij de woningcorporatie een grote opgave hierin ligt en reeds al een deel van de gemeente is onderzocht. In 2024 wordt dit verder doorgezet en op een praktische manier verder uitgewerkt.

Wat hebben we bereikt

Subdoel: Er is een duurzame inzamelstructuur voor huishoudelijk afval

Wat hebben we daarvoor gedaan

- **Optimaliseren inzamelstructuur huishoudelijk afval**

Omschrijving

De gemeente Twenterand heeft de zorgplicht voor de inzameling van huishoudelijk afval en heeft de ambitie om in 2025 30 kg restafval per inwoner en een scheidingspercentage van 90% per jaar te behalen. In 2023 is de nieuwe afvalstoffenverordening en het uitvoeringsbesluit aangenomen. Deze geven een gewijzigde inzamelstructuur aan voor huishoudelijk afval die per 1 januari 2024 zou ingaan. Ook geeft deze verordening aan om GFT ook bij hoogbouw in te zamelen. Deze aanpassing is gezamenlijk met het plaatsen van ondergrondse containers geïnventariseerd.

In 2023 is de zwerfafvalvergoeding van € 40.000, welke jaarlijks besteed werd aan de inkoop van opruimsets, opzetten van acties en het inkopen van afvalbakken voor de openbare ruimte, vervallen. Wel is er € 25.000 euro eenmalig ontvangen voor het schoonhouden van de openbare ruimte en is er budget aangevraagd om alsnog zwerfafvalvergoeding te ontvangen. Deze bedragen waren een restant van de voorgaande zwerfafvalvergoeding en waren eenmalig. Het houden van opschoonacties (Mooi Schoon) door scholen is doorgezet en uitgevoerd door ROVA. Ook is er een E-waste race gehouden voor scholen om zoveel mogelijk elektronische apparaten in te zamelen.

Wat hebben we bereikt

Subdoel: Kwaliteit leefomgeving voldoet aan milieunormen

Wat hebben we daarvoor gedaan

- **Uitvoeringsprogramma VTH - speerpunten ODT**

Omschrijving

In 2020 zijn we gaan deelnemen aan een provinciaal traject voor de aanschaf van een nieuwe VTH risicomodel. De gemeente is namelijk nu ook wettelijk verplicht om een risicoanalyse voor vergunningverlening uit te voeren in plaats van uitsluitend de taken toezicht en handhaving. Bovendien helpt de gezamenlijke aanpak om kosten te besparen en een zo groot mogelijke uniformiteit te realiseren. Samen met de leverancier van het Risicoanalyse model is het systeem in 2023 gevuld. Daartoe zijn expertsessies (collega's die dagelijks de taken vergunningverlening, toezicht en handhaving uitvoeren, kortom VTH-taken). De verwachting is dat de Risicomodule eind 2024 samen met het nieuwe VTH beleid vastgesteld kan worden.

Het toezicht en de handhaving door decentrale overheden als bevoegd gezag voor de energiebesparingsplicht van bedrijven is versterkt in de periode 2022-2023. De ODT heeft hiervoor gebruik gemaakt van subsidie van de provincie, ondersteund door een financiële bijdrage van de gemeente. Het gaat om (her)controle op het onderwerp energie in reguliere controles en energiecontroles bij eenvoudige en bij complexe bedrijven. Het intensiever toezicht in Twente kan leiden tot een energiebesparing vergelijkbaar met het gemiddelde primair energiegebruik van zo'n 300 huishoudens. Voor de informatieplicht Energiebesparing (die geldt voor grotere energiegebruikers) zijn alle vergunningsplichtige bedrijven in de regio Twente aangeschreven om hen te attenderen op de wetwijziging per 1 juli 2023. De taak voor de energielabel C verplichting voor kantoren (per 1 januari 2023) is door de gemeente zelf uitgevoerd. Op 1 januari 2024 voldeed 75 % van de kantoren in Twenterand aan deze verplichting.

Bij inwerkingtreding van de Omgevingswet kreeg de gemeente verantwoordelijkheid voor een aantal bodemtaken die voorheen bij de provincie lagen. De uitvoerende taken onder deze

verantwoordelijkheid worden door de ODT uitgevoerd. Beleidsvorming ligt bij de gemeente. In 2023 is de Visie bodem en ondergrond Twenterand afgerond en opgeleverd. Deze wordt gebruikt als bouwsteen voor de Omgevingsvisie (zie doelenboom BoWoRo).

Wat hebben we bereikt

Subdoel: Ongezonde (milieu)situaties inventariseren en ongedaan maken

Wat hebben we daarvoor gedaan

- **Asbestsanering**

Omschrijving

Voor de sanering van asbest in de bodem bestaat het Bureau Asbest Sanering (BAS), een samenwerking van meerdere gemeenten waarbij de uitvoering gemandateerd is aan een gespecialiseerd projectbureau.

Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat heeft voor het onderzoek naar asbest en de sanering ervan in de bodem financiële middelen beschikbaar gesteld voor de periode 2016 tot en met 2022. In deze periode zijn met name de openbare risicolocaties aangepakt. In 2022 was het doel gesteld alle gevoelige locaties onderzocht te hebben. Voor Twenterand zijn daarvoor kaarten gemaakt met potentieel verdachte locaties. Vanaf 2023 zouden noodzakelijke saneringen kunnen worden uitgevoerd. Naast deze wijkaanpak zijn in 2023 een aantal ontwikkellocaties onderzocht en indien noodzakelijk gesaneerd.

Door het Rijk zijn tot en met 2024 financiële middelen ter beschikking gesteld. Voor de periode 2025-2030 zijn middelen aangevraagd om de sanering van asbest in de bodem voort te kunnen zetten. Mocht deze nieuwe aanvraag niet tot een succes leiden, zal het projectbureau BAS eindigend zijn en zullen de afzonderlijke gemeenten verantwoordelijk worden voor de asbestsanering in de bodem in de eigen gemeente. Ook zal de financiële Rijksbijdrage dan ontbreken. Dit zal inhouden dat noodzakelijke saneringen volledig voor rekening van de grondeigenaar zal zijn.

Beleidsdocumenten

Klimaatakkoord

Klimaatakkoord gebouwde omgeving

Metingen

Beleidsdoelen	2023	2022	2021	2020	2019	2018	Bron
Er is een duurzame inzamelstructuur voor huishoudelijk afval							
Scheidingspercentage afval	84	84	85	84	84	83	grondstoffenmonitor
Er is minder energie verbruikt en het aandeel duurzame energie is toegenomen.							
% Hernieuwbare energie	***	***	14,4/ 20,2**	13,5/ 19,5 **	10,8/ 17,2**	8,7/ 13,9 **	Klimaatmonitor.databank.nl
Indicatoren Uitvoeringsprogramma VTH							
Realiseren Uitvoeringsprogramma	80%	123	100%	70%	63% ****		eigen gegevens
aantal controles bedrijven met aandacht op energiematregelen	45	160	30	65	87		eigen gegevens
Aantal bestuurlijke (her)controles milieu in handhavingssfeer	54	22	19	30	1		eigen gegevens

* ambitie 90% scheiden in 2025

** hernieuwbare energie inclusief toedeling vanuit Twence

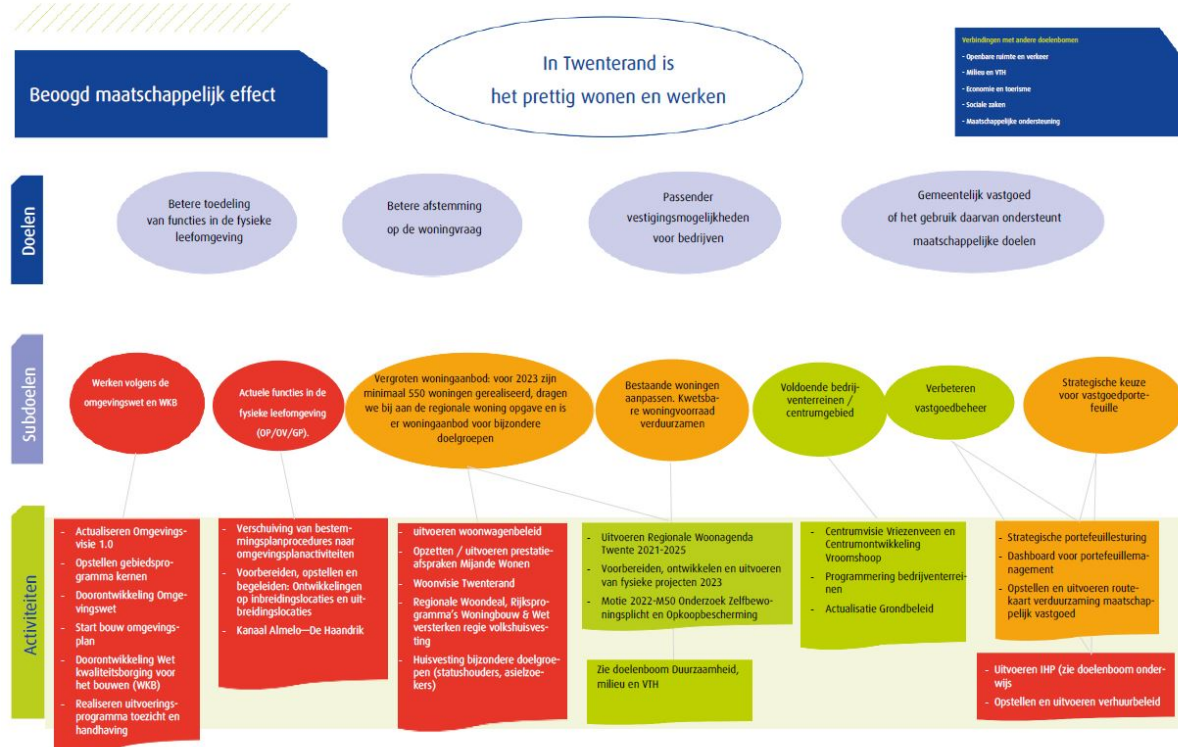
*** streven naar 50% duurzame opwek in 2030, energieneutraal in 2050

**** milieuvergunningverlening: 83%, milieutoezicht: 43 %

Doelenboom Bouwen, wonen, ruimtelijke ontwikkeling en VTH

Doelenboom

Bouwen, wonen, ruimtelijke ontwikkeling, Gemeentelijk vastgoed en VTH | 2023

Beoogd maatschappelijk effect

In Twenterand is het prettig wonen en werken

Doel: Betere toedeling van functies in de fysieke leefomgeving

Doel: Betere afstemming op woningvraag

Doel: Passender vestigingsmogelijkheden voor bedrijven

Doel: Gemeentelijk vastgoed of het gebruik daarvan ondersteunt maatschappelijke doelen

Wat hebben we bereikt

Subdoel: Werken volgens de omgevingswet en WKB

Wat hebben we daarvoor gedaan

- Actualiseren Omgevingsvisie 1.0

Omschrijving

Eind 2021 is de omgevingsvisie Twenterand 1.0 vastgesteld. De actualisatie van de Omgevingsvisie was gepland voor 2023, echter vanwege capaciteitsproblemen is besloten geen actualisatie uit te voeren maar in 2024 te gaan starten met het opstellen van een nieuwe Omgevingsvisie (2.0)

- Opstellen gebiedsprogramma kernen

Omschrijving

In 2023 was de planning om te starten met het maken van het gebiedsprogramma kernen (wonen en openbare ruimte) en daarbij benodigde bouwstenen voor verschillende beleidsterreinen. Op een aantal terreinen is er sprake van witte vlekken die moeten worden in- en aangevuld. Wegens

capaciteitsproblemen is besloten dit door te schuiven naar 2024 en dit samen met het opstellen van de Omgevingsvisie 2.0 op te pakken.

- **Doorontwikkeling Omgevingswet**

Omschrijving

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Deze nieuwe Nederlandse wet beoogt een verregaande vereenvoudiging van het stelsel van wetgeving voor de ontwikkeling en het beheer van de leefomgeving (omgevingsrecht). Daartoe zijn tientallen wetten en honderden regels gebundeld in één nieuwe wet. De wet zorgt voor andere regels op het terrein van water, lucht, bodem, natuur, infrastructuur, gebouwen en cultureel erfgoed. Meer informatie:

<https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/>.

In 2023 hebben we ingezet op met name de volgende onderdelen:

- Leren werken met en verbeteren van de nieuwe werkprocessen

De nieuwe en/of aangepaste werkprocessen zijn verder aangepast en bijbehorende brieven, documenten etc zijn gemaakt . Dat kostte extra inzet en tijd van medewerkers.

- Anders werken

De Omgevingswet vraagt een andere manier van werken. Door de kortere doorlooptijd van vergunningstrajecten wordt vooroverleg belangrijker. Deze krijgt onder andere vorm via de Omgevingstafel, waar initiatieven integraal worden besproken. Vanaf 2023 hebben we verschillende pilots gedraaid met de omgevingstafel. De ervaringen zijn positief.

Daarnaast krijgt participatie een grotere rol. In 2023 zijn we gestart met de uitvoering van het in 2022 vastgestelde participatiebeleid Omgevingswet.

- Opleiden medewerkers

In 2023 zijn, daar waar nodig, medewerkers (verder) opgeleid.

- Informatievoorziening

Een onderdeel van de nieuwe Omgevingswet is een digitaal stelsel Omgevingswet (DSO). Het is de opvolger van het Omgevingsloket online. In 2023 is gewerkt aan communicatie over deze verandering, zo is een start gemaakt met het aanpassen van de website.

- **Bouw omgevingsplan**

Omschrijving

Eind 2022 is het projectplan voor de eerste fase van de bouw van het Omgevingsplan vastgesteld. In 2023 is gebouwd aan het eerste deel van het Omgevingsplan (onderdeel wonen), dat in 2024 zal worden vastgesteld.

- **Doorontwikkeling Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb)**

Omschrijving

Per 01/01/2024 is de nieuwe Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) in werking getreden een jaar later dan was voorzien. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/bouwregelgeving/meer-toezicht-in-de-bouw-via-de-wet>. Onder de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen zal bouwtechnische toets door private partijen worden uitgevoerd en niet meer door de gemeente. De uitrol van de Wkb is verder uitgewerkt in 2023. Hierover is de raad afzonderlijk geïnformeerd.

Wat hebben we bereikt

Subdoel: Actuele functies in de fysieke leefomgeving (OP/OV/GP)

Wat hebben we daarvoor gedaan

- **Verschuiving van bestemmingsplanprocedure naar omgevingsplanactiviteiten**

Omschrijving

Door de invoering van de Omgevingswet gaan we van bestemmingsplanprocedures naar omgevingsplanactiviteiten die met een vergunning worden geregeld. Dit proces is nieuw en vraagt een andere manier van werken. In 2023 is verder gewerkt aan het werkproces en bijbehorende documenten en opleiden van medewerkers. Dat heeft extra tijd en capaciteit gevraagd. Eind december 2023 zijn er nog heel veel aanvragen binnengekomen op basis van de oude regelgeving. Dit heeft consequenties voor 2024.

- **Kanaal Almelo - De Haandrik**

Omschrijving

Eind 2023 hebben Provinciale Staten een besluit genomen over een gewijzigde aanpak van de afhandelingen van schademeldingen. Aan dit besluit is een intensief bemiddelingsproces onder leiding van mevrouw M. Keijzer voorafgegaan. Provinciale Staten hebben de aanbevelingen van de bemiddelaar overgenomen waarbij een aanpak die "menselijker, milder en makkelijker" is, centraal staat. De bevindingen van een onderzoek van I&O Research naar de ervaringen van bewoners en ondernemers zijn ingebracht in het bemiddelingsproces. Ook heeft de gemeente Twenterand met een luisterend oor en praktische hulp gedupeerden ondersteund. Deels door de inzet van eigen medewerkers en de projectleider; deels door de inzet van (school)maatschappelijk werk. De Kinderombudsman heeft in september 2023 het rapport "Waar ik bij ben Kinderen over hoe het conflict tussen hun ouders en de overheid hun eigen leven en vertrouwen in de overheid beïnvloedt" uitgebracht. Dit rapport is besproken met een aantal basisscholen in de gemeente.

Een aantal gedupeerden heeft bij de gemeente een vergunning aangevraagd voor herstel van de schade (bv voor een woning of bedrijfsgebouw en/of voor funderingsherstel). Delen van de Noorderweg dienen te worden onderhouden. Dit vindt plaats in 2024 gebaseerd op de voorbereidingen in 2023. Vanwege de veiligheid zijn in 2023 wel beperkende maatregelen voor de Noorderweg van kracht geworden. De provincie bereidt onderhoud, herstel en/of vervanging van boordvoorzieningen voor. De gemeente is bij de voorbereidingen van deze provinciale werkzaamheden betrokken.

Wat hebben we bereikt

Subdoel: Vergroten woningaanbod: voor 2031 zijn minimaal 550 woningen gerealiseerd, dragen we bij aan de regionale woonopgave en is er woningaanbod voor bijzondere doelgroepen

Wat hebben we daarvoor gedaan

- **Uitvoeren Woonwagenbeleid**

Omschrijving

Als uitvoering van het woonwagenbeleid zijn er uitvoeringsregels opgesteld voor inschrijving op de lijst van geregistreerde personen en voor toewijzing van standplaatsen. Na vaststelling van deze regels is er een inschrijving geopend. Alle inschrijvingen zijn beoordeeld en er is een lijst met geregistreerde personen opgesteld.

Er is een locatieonderzoek gedaan naar mogelijke locatie voor woonwagens. Het college heeft hierover een voorstel gedaan aan de gemeenteraad. De gemeenteraad heeft een drietal locaties vastgesteld die nader mogen worden onderzocht met als doel hier woonwagenlocaties te realiseren. Voor Vriezenveen-Zuid is opgenomen dat hier ruimte wordt gereserveerd voor woonwagens. Voor het uit te voeren nadere onderzoek zijn diverse voorbereidingen getroffen.

De woonwensen van alle geregistreerde standplaatszoekenden zijn in beeld gebracht en is er een overzicht van de natuurlijke aanwas.

- **Opzetten/ uitvoeren prestatieafspraken Mijande Wonen**

Omschrijving

De uitvoeringsagenda prestatieafspraken 2023-2024 is vastgesteld door Mijande Wonen, de huurdersraad Mijande Wonen en het college.

Naast de uitvoering van (inmiddels) reguliere samenwerking is in 2023 ingezet op de speerpunten opgenomen in de uitvoeringsagenda 2023/2024. De activiteiten in de uitvoeringsagenda zijn gemonitord en eind 2023 geëvalueerd. De uitkomsten zijn meegenomen naar 2024.

In de raamovereenkomst is opgenomen een jaarlijkse inspiratiebijeenkomst te organiseren. In 2023 is gekozen voor het thema flexwonen. Met ondersteuning van de provincie hebben we ons laten inspireren in en door de gemeente Olst-Wijhe.

- **Woonvisie Twenterand**

Omschrijving

De woningmarkt is voortdurend in beweging. De onderbouwing van de woonvisie is gebaseerd op behoefteonderzoek uit 2021.

Om de veranderingen in de woningmarkt te monitoren is in 2023 nieuw woonbehoefteonderzoek

uitgevoerd. Hieruit is gebleken dat de woonbehoefte is toegenomen. Op basis van deze data worden nieuwe plannen en visies ontwikkeld passen bij de woonbehoefte. Het woonbehoefte onderzoek is begin 2024 vastgesteld door het college en er gaat een voorstel naar de gemeenteraad om dit onderzoek als addendum toe te voegen aan de woonvisie.

De monitoring van de woningbehoefte, op basis waarvan beleid kan worden aangepast en maatregelen genomen en adaptief geprogrammeerd, is opgenomen in het activiteitprogramma van de Woonvisie Twenterand 2022-2026.

- **Regionale Woondeal, Rijksprogramma's Woningbouw & Wet versterken regie volkshuisvesting**

Omschrijving

In 2023 is er een start gemaakt met het programmaplan woningbouw. De programmatische aanpak moet gaan zorgen voor het aanbrenen van de juiste focus, doelen en samenhang in de complexe opgaven van woningbouwontwikkeling. De landelijke beleidsontwikkelingen die verankert zijn en gaan worden in wetgeving en de acties vanuit de woondeal zijn hierin meegenomen.

Binnen de bestaande overlegstructuren (AO's & BO's) tussen gemeenten, provincie, rijk en woonpartners is er gesproken over de uitvoering van de woondeal. Belangrijke thema's daarin waren: de woningbouwopgave, de versnelling en

betaalbaarheid, ondersteuningsmogelijkheden en regelingen, kritisch succesfactoren, monitoring, het regionale woonbehoefte onderzoek,

waterbodempsturen en woningbouwlocaties, flexwonen, en arbeidsmigranten. Via werkateliers is er specifieke aandacht geweest voor de regionale woonzorgvisie, afsprakenkader ouderen, de woningbouwopgave, plancapaciteit, sleutelprojecten en toekomstbestendige en duurzame bouw. Ook is er deelgenomen aan werkgroepen voor actualisatie van het stimuleringskader/afwegingskader woningbouw.

In 1 op 1 gesprekken met de provincie en Mijande Wonen heeft de gemeente de voortgang van de sleutelprojecten als onderdeel van de woondeal besproken. Via de subsidie Flexpool zijn vanuit de provincie gelden verkregen voor woningbouwversnelling. De extra personele capaciteit is ingezet voor de sleutelprojecten in Vriezenveen.

In P10 verband en via de VNG is deelgenomen aan diverse bijeenkomsten over de (consultatie) Wet versterken regie volkshuisvesting. Het lidmaatschap bij de P10 brengt Twenterand in de positie om haar visie als, en samen met, plattelandsgemeente(n) te delen en haar lobby te versterken.

De regionale woonzorgvisie waar we in 2023 aan hebben bijgedragen moet nader worden uitgewerkt in een woonzorgvisie. Deze opgave wordt meegenomen het programmaplan woningbouw. We hebben verkend hoe lokale data over aandachtsgroepen verworven kan worden. In regionaal verband is de monitor gezond wonen geactualiseerd en zijn aandachtsgroepen op regionaal niveau kwantitatief in beeld gebracht.

In de regio Twente is door gemeenten een verkenning gestart naar de mogelijkheden om te komen tot een regionale urgentieregeling.

Vanaf 1 juli 2023 is de Wet goed verhuurderschap van kracht. In 2023 was er geen capaciteit om met de invoering en uitvoering van de wet goed verhuurderschap aan de slag te gaan. Dit wordt in 2024 opgepakt.

Bij nieuwbouwplannen maken we met initiatiefnemers afspraken over de kwalitatieve eigenschappen van woningen. Ook de prijs leggen we vast volgens de verdeling opgenomen in de Woondeal. Met de corporatie maken we afspraken over de 30% sociale huur bij nieuwbouw.

- **Huisvesting bijzondere doelgroepen (statushouders, asielzoekers)**

Omschrijving

In 2023 is een startnotitie besproken met het college. In overleg met het college, het presidium en de raad is de aanpak van deze opgave besproken en is het voorgestelde plan van aanpak door de raad vastgesteld met bijbehorend budget. Naar aanleiding van de startnotitie heeft de raad in 2023 besloten geen asielzoekers in Twenterand te huisvesten zolang er geen wettelijke verplichting is.

In het kalenderjaar 2023 heeft Mijande 42 statushouders gehuisvest en elders (via particuliere verhuur) zijn 21 statushouders gehuisvest. Er is een flinke inhaalslag gemaakt en we staan op trede 0 staan van de interventieladder. Door een tekort aan koppelingen (huisvesting vs gezinnen) is de taakstelling niet geheel gerealiseerd. Het provinciale bestuurlijk toezicht (IBT) kent ondanks de goede

resultaten hieraan de kleurcode oranje toe. Voor de uitgebreide verantwoording over de realisatie taakstelling statushouders verwijzen wij naar de doelenboom sociale zaken.

Om de opvangcrisis te verminderen heeft de gemeente Twenterand in samenwerking met Mijande Wonen twee CNO (=Crisis Noodopvang)-gezinnen opgevangen op twee verschillende woonadressen. Een gezin is met ingang van 15 januari 2023 verhuisd (als statushoudersgezin) naar hun permanente plek in een andere gemeente. Op een ander woonadres wordt met ingang van het kalenderjaar 2022 een CNO gezin opgevangen. De einddatum voor deze opvang is 1 juni 2024.

- **Motie 2022-M50 Onderzoek Zelfbewoningsplicht en Opkoopbescherming**

Omschrijving

De motie is beantwoord en afgedaan middels een raadsbrief.

- **Uitvoeren Regionale Woonagenda Twente 2021-2025**

Omschrijving

Het sleutelproject Vroomshoop-Oost is in 2023 verder uitgewerkt. Voor het mogelijk maken van de bouw van 251 woningen is een ladderonderbouwning uitgevoerd, een stedenbouwkundig plan ontwikkeld, heeft participatie plaatsgevonden en is uiteindelijk een concept bestemmingsplan is ter inzage gegaan.

Voor het sleutelproject Vriezenveen is in Vriezenveen Noord en Zuid WVG gevestigd en of gronden aangekocht. Parallel is een visie opgesteld en vastgesteld door college en de raad.

Er zijn geen activiteiten verricht voor het sleutelproject Trioterrein. In de regionale woonagenda zijn ook inbreidingslocaties in Westerhaar als sleutelgebied opgenomen. De woningcorporatie is actief met het herstructureringsproject de Oale Bouw. Daarnaast zijn er stappen gezet t.a.v. een particuliere en een gemeentelijke grondpositie.

- **Voorbereiden en ontwikkelen van fysieke projecten**

Omschrijving

Voorbeelden van enkele projecten: Uitvoering van het zwembad te Vriezenveen, verduurzaming van het gemeentehuis, herstructurering Oale Bouw in Westerhaar, ontwikkeling Garstelanden, ontwikkeling Zuidmaten en De Smithoek in Den Ham, De Sleutel in Vroomshoop en de start van Oosterweilanden 2.

In Q3 is zwembad De Stamper in Vriezenveen geopend.

De werkzaamheden met betrekking tot verduurzaming van het gemeentehuis zijn afgerond.

De herstructurering Oale Bouw is van start gegaan.

Er is hard gewerkt aan de uitbreiding van Vroomshoop Oost.

Gestart is met de gebiedsontwikkeling Vriezenveen Zuid.

Ook zijn er gronden gekocht in Vriezenveen Noord om daar een nieuwe woonwijk te realiseren.

De uitgifte van kavels op Oosterweilanden is gestart.

De plannen op Het Mozaïek zijn tot uitvoering gebracht. Woningen gebouwd en de woningen worden ook bewoond.

Door een grote brand gaat de verbouw van De Sleutel in Vroomshoop niet door.

Wat hebben we bereikt

Subdoel: Voldoende bedrijventerreinen / centrumgebied

Wat hebben we daarvoor gedaan

- **Centrumvisie Vriezenveen en Centrumontwikkeling Vroomshoop**

Omschrijving

Centrumontwikkeling Vroomshoop

Het college heeft besloten om niet mee te werken aan de verplaatsing van winkelcentrum Linderflier naar de locatie van de voormalige Kennedyschool in Vroomshoop. De raad is hier middels een raadsbrief over geïnformeerd.

Centrumvisie Vriezenveen

In 2023 is een vervolg gegeven aan de uitvoering van de centrumvisie Vriezenveen. Er is gewerkt aan een plan om te komen tot een uitvoeringsprogramma op basis van de centrumvisie Vriezenveen. Het opstellen van een kansenkaart voor het centrum maakt ook onderdeel uit van deze opdracht.

In 2023 is de uitvoering van dit werk aanbesteed en gegund. In 2024 wordt het uitvoeringsprogramma en kanskaart afgerond.

- **Programmering bedrijventerreinen**

Omschrijving

In lijn met de Programmabegroting, waarin de noodzaak tot actualisatie van provinciale afspraken omtrent bedrijventerreinen werd benadrukt, is er afgelopen jaar gestart met een grondige inventarisatie van de behoeften voor de komende jaren. Deze inspanningen hebben geresulteerd in een concrete programmering, waarbij bijvoorbeeld de ontwikkeling van Oosterweilanden fase 2 opvalt als onderdeel van de grotere visie voor Vriezenveen Zuid. Deze programmering biedt niet alleen een solide raamwerk voor de toekomstige bedrijfsontwikkeling, maar onderstreept ook onze inzet voor een duurzaam en welvend ondernemersklimaat in Twenterand.

- **Actualisatie grondbeleid**

Omschrijving

De nota grondbeleid is in 2023 geactualiseerd en vastgesteld door het college. Gelijktijdig zijn de nota kostenverhaal en de Grondprijzenbrief vastgesteld.

In de nota grondbeleid is vastgesteld dat de gemeente Twenterand een situationeel grondbeleid wil voeren. Gezien de hoge vraag naar woningen, wil de gemeente dus actief grondbeleid voeren waar het kan. Een voorbeeld hiervan waren de eerste grondaankopen in Vriezenveen Zuid.

Wat hebben we bereikt

Subdoel: Strategische keuze voor vastgoedportefeuille

Wat hebben we daarvoor gedaan

- **Strategische portefeuillesturing**

Omschrijving

Hoewel de definitieve vastgoednota nog geschreven moet worden, zijn we al strategisch aan het denken en worden de aspecten van strategische portefeuillesturing mee genomen in onze overwegingen. Een concrete stap die we reeds hebben gezet, is het starten met het slopen van panden die enkel kosten met zich meebrengen en in slechte staat verkeren, zoals Prinsenkamp 35a en Geerdijk 87. Deze aanpak zullen we voortzetten om ons vastgoedportfolio te optimaliseren. Daarnaast streven we ernaar vastgoed in ons bezit te hebben dat een duidelijke maatschappelijke functie vervult voor onze gemeente. Deze focus op strategische portefeuillesturing zal bijdragen aan een doelgericht en effectief vastgoedbeleid dat aansluit bij de behoeften van de gemeenschap van Twenterand.

- **Dashboard voor portefeuillemanagement**

Omschrijving

In 2023 is het vastgoedbeheersysteem VBSONline geïmplementeerd. Met dit beheersysteem kunnen alle vastgoedgegevens en documenten centraal beheerd worden en administratieve werkzaamheden worden geautomatiseerd.

- **Opstellen en uitvoeren verhuurbeleid**

Omschrijving

In 2023 is er gestart met de implementatie van het verhuurbeleid als cruciaal onderdeel van de vastgoednota van de gemeente Twenterand. Hoewel dit initiatief tijdelijk heeft stilgelegen vanwege een personeelwissel, is het weer opgepakt met hernieuwde energie. Gedurende het jaar heeft de focus gelegen op het belangrijke onderwerp van kostprijsdekkende huur, waarbij er nauwlettend is gekeken naar het waarborgen van eerlijke en wettelijk verplichte huurprijzen. Deze inspanningen zullen worden voortgezet om een transparant en rechtvaardig verhuurbeleid te waarborgen dat de belangen van zowel de gemeente als haar huurders dient.

- **Opstellen en uitvoeren routekaart verduurzaming maatschappelijk vastgoed**

Omschrijving

In 2023 is er een plan van aanpak opgesteld voor het maken van een routekaart. Tijdens een raadsinformatieavond is de raad geïnformeerd. Het doel, de noodzaak en voorgestelde wijze van aanpak is besproken. In 2023 is verder gewerkt aan de routekaart. In 2024 krijgt dit een vervolg.

Beleidsdocumenten

Beleidskader gemeentelijk vastgoed
Regionale woonagenda Twente
Woondeal Twente

Metingen

Beleidsdoelen	2023	2022	2021	2020	2019	2018	Bron
Volgende en passende woningen							
Aantal opgeleverde woningen	69	1026*	940	844	773	673	Eigen meting, aantallen zijn totalen
Aantal startersleningen	3	2	8	8	15	12	25 leningen in totaal beschikbaar vanaf eind 2019
Aantal Blijversleningen	0	0	0	0	0	0-	10 leningen in totaal beschikbaar
Nieuwe indicatoren Uitvoeringsprogramma VTH							
Aantal van rechtswege verleende vergunningen	0	0	2	0	1		Eigen gegevens
Aantal verleende omgevingsvergunningen voor het bouwen van gebouwen met een woonfunctie	249						Eigen gegevens
Aantal verleende omgevingsvergunningen voor het bouwen van gebouwen met een maatschappelijke functie	2						Eigen gegevens
Aantal verleende omgevingsvergunningen voor het bouwen van gebouwen met een bedrijfsfunctie	32						Eigen gegevens
Aantal bestuurlijke (her)controles RO in handhavingssfeer	7	5	4	4	3		Eigen gegevens
Aantal bestuurlijke (her)controles bouw/sloop in handhavingssfeer	5	0	0	0	3		Eigen gegevens
Aantal bestuurlijke (her)controles brandveiligheid in handhavingssfeer	2	0	0	0	0		Eigen gegevens
Aantal behandelde klachten	35	18	12	26	26		Eigen gegevens
Aantal behandelde handhavingverzoeken	10						
Ontwikkelen bestemmingsplannen	25	10	5	10	12		Eigen gegevens

* in 2018 zijn vergunningen verleend voor de bouw van ruim 130 woningen, in 2019: 48, in 2020: 71, in 2021:96, in 2022: 86, in 2023: 69

Wat heeft het gekost

Overzicht baten en lasten Ruimte

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Incidenteel gerealiseerd in boekjaar
<i>Doelenboom openbare orde en veiligheid</i>				
Lasten	2.553.564	2.615.140	2.615.140	0
Baten	-86.776	0	0	0
Saldo van baten en lasten	2.466.788	2.615.140	2.615.140	0
<i>Doelenboom openbare ruimte en verkeer</i>				
Lasten	10.692.968	11.809.209	11.426.683	12.251
Baten	-5.478.630	-6.601.354	-6.619.854	0
Saldo van baten en lasten	5.214.338	5.207.855	4.806.829	12.251
<i>Doelenboom duurzaamheid, milieu en VTH</i>				
Lasten	5.687.336	3.757.818	3.915.844	987.641
Baten	-4.554.774	-3.089.334	-3.155.034	-494.201
Saldo van baten en lasten	1.132.563	668.484	760.810	493.440
<i>Doelenboom bouwen, wonen, ruimt. ontw. en VTH</i>				
Lasten	9.019.298	11.203.031	9.063.511	362.145
Baten	-6.775.643	-8.153.073	-6.040.293	-375.353
Saldo van baten en lasten	2.243.656	3.049.958	3.023.218	-13.208
Totaal programma lasten	27.953.167	29.385.198	27.021.178	1.362.037
Totaal programma baten	-16.895.822	-17.843.761	-15.815.181	-869.554
Totaal saldo van baten en lasten	11.057.345	11.541.437	11.205.997	492.483
Mutaties reserves db openbare orde en veiligheid	0	0	0	0
Mutaties reserves db openbare ruimte en verkeer	-30.241	-80.640	-16.040	-12.251
Mutaties reserves db duurzaamheid, milieu en VTH	-579.047	-86.741	13.259	-520.039
Mutaties reserves db bouwen, wonen, ruimt.ontw, VTH	-123.553	-305.100	-196.300	-294.573
Totaal mutatie reserves *	-732.841	-472.481	-199.081	-826.863
Geraamd resultaat	10.324.504	11.068.956	11.006.916	-334.380
<i>gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten</i>	<i>-484.092</i>			

Wat heeft het gekost

Het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten op het programma 'ruimte' is € 484.000 lager dan geraamd. Dit verschil wordt onder andere veroorzaakt door onderstaande gegevens.

Openbare orde en veiligheid

- Het product brandweer laat een voordeel zien van € 112.000. Dit komt door de restitutie van het voordelig resultaat van de jaarrekening van de Veiligheidsregio over 2022.

- In 2023 is gestart met buurtbemiddeling, waardoor de kosten voor mediation € 30.000 lager zijn dan geraamd.

Openbare ruimte en verkeer

- Op het product 'wegen' is sprake van een voordeel van € 200.000. Dit voordeel wordt onder andere veroorzaakt door een voordeel op de kapitaallasten. Investerings zijn later (of nog niet) uitgevoerd. In het jaar van investering wordt nog geen kapitaallast geboekt, deze zijn (als het

kredieten van 2021 of ouder zijn) wel geraamd.

- Er is minder schade geweest aan de openbare verlichting door minder vandalisme. Dit laat een voordeel zien van € 33.000.
- Het product 'bruggen' sluit met een nadelig saldo van € 96.000. Dit wordt met name veroorzaakt doordat het meerjarig onderhoud hoger is dan begroot. De kosten voor meerjarig onderhoud worden gedekt uit de reserve 'onderhoud gebouwen, bruggen en kunstwerken', de onttrekking uit deze reserve is eveneens hoger dan geraamd. Werken zijn verschoven van 2023 naar 2024.
- De kosten van gladheidsbestrijding zijn € 15.000 lager dan geraamd. Dit zijn weersafhankelijke kosten en van tevoren moeilijk te ramen.
- Op niet planmatig onderhoud is een onderschrijding te zien van € 10.400, dit is gestort in de reserve onderhoud groen.
- De kosten voor het groenstructuurplan/groene loper zijn € 17.300 lager dan geraamd. De raming was € 20.000. Het met deze motie beschikbaar gestelde geld (ten laste van de reserve coalitie akkoord) is bedoeld voor de uitvoering van het Groenstructuurplan. Echter, in 2023 hadden we niet de beschikking over een Groenstructuurplan, op basis waarvan we maatregelen konden uitvoeren. Deze kosten komen nog in 2024.
- Het product riool eindigt met een voordeel van € 835.000 en is in de voorziening riolering gestort. Dit voordeel heeft verschillende oorzaken. De kapitaallasten zijn € 152.000 lager dan geraamd. Dit komt voor het grootste gedeelte doordat investeringen nog niet uitgevoerd zijn (dus kapitaallasten wel geraamd, maar werkelijk nog geen kosten). Er zijn een aantal investeringen doorgeschoven naar 2024 en verder. Deze uitgaven (en dus ook de onttrekking uit de voorziening) komen dus later. Daarnaast zijn de inkomsten rioolrechten € 203.000 hoger dan geraamd en zijn er minder kosten, bv. onderhoud, inspectiekosten en kwijtschelding geweest van ongeveer € 110.000. De investeringen die t.l.v. de voorziening worden gebracht zijn ook lager dan geraamd, hierdoor is de btw die t.b.v. de kostendekkendheid bijgeteld mag worden ook lager. Dit geeft een voordeel van € 347.000. Het product riool zoals in deze doelenboom verantwoord (dus zonder toerekeningen van producten uit andere doelenbomen en de btw) eindigt op een nadeel van € 363.000
- Het voordeel op het product 'begraafplaatsen' is € 150.000. Dit wordt grotendeels veroorzaakt doordat er meer is ontvangen aan begrafenisrechten dan geraamd. Dit komt, net als in 2022, door het feit dat er meer mensen zijn overleden en dat er behoorlijk wat grafrechten zijn verlengd c.q. omgezet naar eeuwigdurend recht. Hiermee is geen rekening gehouden in de begroting. Er is een bedrag van € 168.000 in de reserve begraafplaatsen gestort, waardoor het product, conform de begroting, sluit op een saldo van € 125.000.

Duurzaamheid, milieu en VTH

- Het product 'huisvuil' laat een voordeel zien van € 412.000 t.o.v. de begroting. De verklaring voor dit bedrag is:

Aan de kostenkant zien we lagere kosten Rova van € 197.000 door minder kosten inzameling textiel (door nieuwe aanbesteding) en oud papier. Ook zijn de kosten van verwerking van verschillende afvalstromen op het abp lager, zoals grof tuinafval en matrassen. Door deze lagere kosten is er ook een lagere toerekening van btw aan het product huisvuil van € 35.000.

De opbrengst van de pmd inzameling is € 65.000 hoger dan geraamd doordat er meer pmd is ingezameld en er een hogere vergoeding per ton is ontvangen. Daarnaast is er een vergoeding voor openbare prullenbakken ontvangen van € 25.000, deze was niet geraamd en er is een hogere opbrengst voor glas ontvangen van € 15.000. De opbrengst afvalstoffenheffing is € 50.000 hoger dan geraamd (werkelijk € 2.602.600 ontvangen) en de opbrengst van het afvalbrennpunt was € 27.000 hoger dan geraamd.

Er wordt derhalve een bedrag gestort in de voorziening afval van € 261.990 (er was een onttrekking geraamd van € 150.000). Hierdoor stijgt de voorziening naar € 1.255.194. Op het product huisvuil zelf zien we na alle boekingen een nadeel van € 50.000. Dit heeft te maken met bedragen die toegerekend worden aan huisvuil, maar die op andere producten verantwoord worden (bv kwijtschelding).

- Het product 'milieubeheer' laat een nadelig saldo zien van € 430.000. Dit betreft de verstrekte duurzaamheidssubsidie. Dit bedrag wordt verrekend met de reserve duurzaamheid en duurzaamheidsfonds.
- Er is een CDOKE subsidie ontvangen. Deze subsidie is bedoeld voor personele inzet. In 2023 is de vaste salarispost voor medewerkers duurzaamheid ook ten laste van deze klimaatgelden gebracht. Er ontstaat hierdoor een voordeel op de algemene post salarissen van € 164.121. Dit wordt verder toegelicht onder 'bedrijfsvoering'.

Bouwen, wonen en ruimtelijke ontwikkeling

- In 2023 is een meeropbrengst van € 24.000 te zien door meer verkopen groenstroken.

- Er is in 2023 een decentralisatie uitkering omgevingswet ontvangen van € 245.000. Hier staan ook kosten tegenover, er is per saldo een bedrag van € 100.000 gestort in de reserve omgevingswet.
- Er is een dwangsom ontvangen van € 31.000, deze was niet geraamd.
- In 2023 zijn meer leges RO en omgevingswet ontvangen (totaal € 210.000) en minder kosten voor welstandsbeoordelingen geweest (€ 25.000).
- Er is in 2023 gestart met de uitvoering versnellen woonopgave. Hiervoor was 3 x € 100.000 beschikbaar gesteld middels een motie en bedrag komt ten laste van de reserve coalitie akkoord. In 2023 zijn lagere kosten gemaakt van € 57.000. Dit komt nog in 2024.
- Het voordeel op grondexploitaties is € 94.000, dit wordt in de reserve gestort. Op overige gronden zit een voordeel van € 325.000. Dit komt door verkoop van de (grond) van de Sleutel in Vroomshoop.